Ч. 121 (11.089). Львів, четвер 2. червня 1927. Poaztowa оплата opłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За національну однісіть.

Промова проф. Михайла Галущинського з приводу гостини у Львові ужгородської спортової дружини „Русь".

Шановне Товариство! Дорогі Брати!

Це вже третій день, як в городі князя Льва гостимо дорогих Братів з Підкарпаття. З першої появи їх по цей бік Карпат одно бажання, щоби Брати почули себе, як у себе вдома. Бажання не подиктоване згори, не підфарблене та підфальшоване звичаєм і обовязковими формами в таких випадках, але живлове, наказане цим дуже святим, одним з найвищих почувань, якому назва н а ц і о н а л ь н а о д н і с т ь. Найти окреслення цьому почуванню так тяжко, як тяжко окреслити все те, що природне, що первісне. А прецінь нехай хто хоче і як хоче нас переконує, що це тільки сентиментальні радощі з приводу гостювання найріднішого брата, ми в одно будемо говорити: Наш брат приїхав, наша рідня, частина нас самих! Це ми самі в ріжних мінливих і минаємих постатях, як складова частина однієї вічности, безперервности, н а ц і ї!

Великі закони і всі великі правди мають безмежну кількість ворогів, що виконують безупинно свій наступ на них. Найбільше видимий із них — це вислід історично-політичних подій, котрі народам не дають змоги будувати свої хати-організми для себе, для свойого вжитку. Ці події як такі, що їх найбільше видно, бодай викликають реакцію, не позволяють заспати, а далі й привикати до такого стану.

Найстрашніший кошмар, який тяжить над народами, гнете й давить дальші їх зусилля і не дає змоги виявити цілої своєї динаміки — це ріжниця культур, випливом якої є більша або менша нерівність освіти ріжних шарів одного народу. Ця остання нерівність страшніша, як клясова. Ця остання стоїть головно на перешкоді тому, що зріжничковані кляси народу не можуть зговоритися із собою. Ця остання розбиває єдність народів навіть у власних державних організмах, що зєдинюють у собі одну етнографічну одиницю. А коли трапиться таке, а це водиться з українцями від дуже давніх давен, що нарід своїми поодинокими частинами животіє серед ріжних культур, котрі є пануючими у відношенні до їхньої власної, тоді кошмар цей здвоєний. Бо він віддалює щораз більше поодинокі частини одного національного організму, а й унутрі поодиноких частин створює неприродне явище переходу верхів до пануючої культури і відчуження від самої гущі народу.

Протиділати цьому найголовніше і найважніше завдання т о ї ч а с т и н и н а р о д у, котра враз з Франком сильно переконана, що

„Прийде колись час і для нас
В життєвому пориві,
Появиться нам кущ огняний,
Як — Мойсеєві — на Хориві".

Ця сила, котра каже заєдно навіть серед найтяжчих хвилин говорити і повторювати слова: *„Avete ogni speranza"*, — вона, на щастя, не покидала ніколи ніодної частини великої народньої цілости. Вона була жива також серед підкарпатської вітки народу. Вона не позволила впасти „зраненому братові", але веде його бадьоро і з вірою у „мандрівку століть".

Сьогоднішня святочна хвиля наказує нам нагадати всіх носіїв цеї сили, бо тоді побачимо її у виді золотої нитки, що вяже теперішність з минулим і майбутнім. Що імена власних будителів, як Духнович, Павлович і ін. поставимо на першому місці, це зовсім зрозуміла річ. Згадати нам і про те, що і їх голос не завжди находив належний відгомін, коли один із старших поетів з великим болем питав:

„Кто вас припровадил во блуд сего світа,
Гдеж вам тая віра, котру вам Бог звил?
. . . .
А ви ся стидате народнього слова,
Милша вам єсть чужа, як отцовска мова.
О, ви ваших предков потомци негодни,
Ні теплі, ні зимни ані не холодни
Ви — что свой род благий нищите, губите,
А чужину тільки витате, любите,
То не для вас ідет радосна ся весна,
В котрой скропить Бескид наш роса
[небесна.

І кидав грізне мементо в їхній бік:

„Когда про русинов придет яр и жнива,
На вас придуть громи і плюта огнива".

А один з новіших підкарпатських поетів каже, що тоді, коли „понад нужденні скали жаром огнем гуло", тоді

„ніхто тут не розплакавсь
ніхто тут не ридав,
нікого не боліло,
коли народ страдав..."

Та без огляду на ці страшні слова, жива робота робила своє. І ось вам, дорогі, любі Брати, тільки з науки або зі слуху відомі всі спільні змагання обєднати себе, наблизитися до себе, порозуміти себе, а в ріжних моментах допомогти собі.

Коли заглянемо до історичних скрижалів подій на протязі тисячеліття, найдемо чимало матеріялу для підкріплення цеї нашої думки. Ці події звернули на себе увагу наших творців красного письменства. От хочби нагадати історичне оповідання д-ра Василя Г а д ж е г и: „Вишеград", в якому він звязує історію Підкарпаття з подіями з часів Ярослава Мудрого, або „Захара Беркута" великого Ф р а н к а, в якому він каже підкарпатським громадам поспішати з допомогою загроженим татарвою тухольським горам і громадам, що заселювали ці гори. Суспільно-економічні взаємини визвали навіть спів поета:

„Із другими русинами
Взаємність жива;
Бойки ходять на роботу
До них у жнива.

Гуцули знов на бокорах
Тисою пливуть,
Долинянам за пшеницю
Дерево дають.

І лемаки небораки
Лишають Попрад,
Накачають грубі кльоци —
Гайда на дараб"!

У політично-культурному відношенні мусимо згадати великий подвиг М. Д р а г о м а н о в а, котрий рішучо перший викликав необхідність найбільшого живого інтересу всіх інших частин українського народу до підкарпатської частини. В. О х р и м о в и ч, пок. В. Г н а т ю к, С. Т о м а ш і в с ь к и й, велика прогулька під проводом М. З а я ч к і в с ь к о г о з одного боку, а з другого часті відвідини і довший побут уроженців Підкарпаття у нас, як Г. С т р и п с ь к о г о, прогулька студентів духовного пряшівського семінара в особах М у с я н о в и ч а й інших, наукове співробітничання Ж а т к о в и ч а — це жива кровна нитка взаїмовідносин. В 1913 р. мали взаїмовідносини поступити кроком і то важним далі. Д-р Б р а щ а й к о мав у пляні переслати певну кількість шкільної молоді до гімназії в Рогатині, щоб вона там набиралася народнього духа і після повороту могла віддати себе всеціло на послуги народові.

Прийшла велика війна. З нею всі страхіття, котрі найбільше навістили нашу українську землю, котрі може й викликали ці трагічно-сумні слова селянина із Тишова: „П р а в д о, щ е п р и й д и!"

„Чому радіти і чому веселитися мені?
Чому мріяти, снити про вільні краї,
На горі під скалою німою сидячи?
Про правду і волю не згадуй і сплячи!

Правду в кайдани обули, нуждов напоїли,
Бідні ми і за море за правдою ходили.
Правдо, ще прийди!.. Волі сонце запали!
А не вернеш, правдо, то хоть світ іспали".

Після війни всі дальші визвольні події, котрі знову викликали такий захоплений відгомін В. Г р е н д ж и - Д о н с ь к о г о:

„Дайте, хлопці, селам знати,
Що нинішнього дня вранці
Підняли прапор повстанці,
Слава, хлопці, слава, слава!
Уже наші сі Карпати,
Земля наша не пропала.
Гей, до бою, милі братя,
За край рідний — Підкарпаття!"

Гоїння ран одними, будівничі змагання другими перервали на деякий час взаємини. Але вони вже почалися. І ось також сьогодні молоде покоління підкарпатської частини у нас. Виміна думок, взаїмне зближення — вони казали нам „скинути обув буденних турбот", приступити до себе сміло і зрозуміти, що Бог Мойсея-Франка хоче післати нас усіх на великеє діло. В наших спільних змаганнях відживають ці слова О л е к с а н д р а П а в л о в и ч а:

„Дух народа чудеса творить
Силою віри і язика.
. . . .
Народ властелин велик,
Больший од царей і владик.
Єго завіт: віра, язик.
Тіми он тебе управляет,
Господствует, повеліваєт",
І державы основиваєт".

А як дальший наслідок цього натхненого пророцтва є рідний голос трембіти, котрий голосить, що

„Україна встала
На життя нове,
Скільки-ж не топтали, —
А вона живе!"

Ваш побут, дорогі Брати, минає небаром, і надійде хвилина, коли ви відідете до себе на родину. Ви принесли до нас запах вашої родини, так несіть від нас не тільки спомин, не тільки приємну памятку кількадневного побуту, але щось сильніше, краще, більше, а ним буде якнайглибше і найвнутренніше п о ч у т т я о д н о с т и. Передайте від нас привітання вашим груням, вашим долам, вашим селам, вашим містам, передайте привітання так щиро й захоплено, щоб воно дійшло до найдальше висуненої хижи, щоб воно стало відоме кожній одиниці народу по той бік Карпат. А коли ви вже знову станете по тому боці, майте завжди на увазі слова вашого поета:

„Орле сизокрилий,
Розкажи вітрам:
Щире привітання
Шлють груні степам",

не минаючи вже ні одної частини української землі.

А тепер на закінчення буду виразником нас усіх зібраних, коли піднесу голосний оклик: „Нехай живуть наші Дорогі Брати! Слава! Слава! Слава!

Після розриву.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 25. травня 1927.

(Кінець.)

IV.

Справа, значить, не в радянстві і навіть і не в комунізмі, а в тому, щоби гроші й сили Союзу цілого, отже й України, не викидати на китайський смітник, на ушасливлювання південних китайців в їх змаганнях проти північних, ані на французькі чи англійські „ком-партії", а зуживати їх усіх, себто всі істнуючі засоби, на внутрішнє будівництво відсталої, трохи не полудикої країни. А коли помагати комусь за теперішніми кордонами, то чейже не жовтим кантонцям ні синьооким валійцям, а — комусь ріднішому і крівно ближчому, що стогне у важкій неволі. Чи не так?

Що й казати! Якби СРСР, безприкладна в історії світа імперія від Балтику до Пацифіку, був заселений культурною, себто грамотною й дисциплінованою людністю, то цей могучий бльок був би геть-геть богатший, сильніший і щасливіший від щасливої Америки. Був би найпершою в світі потугою!

А Україна! Обєднана національно, просвітно піднесена й морально сконсолідована, здисциплінована Соборна Україна могла би грати в Европі одну з першорядних великодержавних роль, — ролю інакшої міри і на інакших матеріяльних основах побудовану ніж напр. Польща або Румунія, — ролю безмірно збільшену ще й участю України в *condominium* світової, евразійської Імперії.

Одначе, щоб осягнути такі цілі, треба над ними працювати, видавати на неї всі сили й засоби, не витрачувати їх на химери, а полишити журу індусами — їм самим, те саме й китайцям, і англійцям, то що.

V.

Замість цього — ті нещасні спровокували коаліцію трохи не цілого світа проти Радянського Союза! Бо в такій коаліції й справа — в тому поєдинку, на який визвали в своїй старозавітній загорілости всякі Сталіни й Рикови — Чемберленів і Болдвинів. Такі поєдинки нічим добрим не пахнуть: дізнався був про це свого часу Наполеон, а й царська дипльоматія останнього віку теж дещо про це знала би розповісти.

Писав був один з найбільших консервативних премієрів В. Британії, теж семітського роду Дізраелі, міністрові заграничних справ Дербійому 1875 р., напередодні балканської війни й берлінського конгресу, ці уваги, нині клясичні:

„Хоча політика В. Британії і мирова, то нема нації краще від нашої приготованої до війни. Коли вона виступить у спір за справедливу справу; коли боротьба кидає в гру її свободу, її незалежність і її Імперію, то її засоби, почуваю це, невичерпані. Вона не з тих країв, що

вступаючи у війну, питаються себе самих, чи вони зможуть видержати другий, а то й третій похід. Вона розпочинає боротьбу, якої вона не покінчить, поки не одержить свого права".

VI.

Каже декто, що розпочинає розуміти це Сталін. Кажуть теж, що розуміє це гаразд і Харків, тай що розпочинає додумуватися, що є йому підпомагати й визволяти когось ближчого йріднішого від китайців на Далекім Сході.

Коли так, то льондонський скандал міг би дати почин новій добі в житті Европи цілої, а України зосібна, тай стати вихідною точкою до такого переорганізування кордонів у східній части нашого континенту, до якого простягає благаючі руки і якого спрагнено жде вся підяремна Україна.

Це неможливе! І пуста річ про таке думати! — кличуть нам скептики. Неможливе! Бо ущасливлювати вселенну — це, мовляв, сущна прикмета радянської організації, прикмета, з якою СРСР. тай УРСР. стає і паде. Не думаємо, щоби скептики безумовно мусіли мати резон. Правда, радянські уряди, союзний і український, тягнуть, наче каторжник залізну вагу за собою, послідовности свого ворохобничого походження і характеру тай силкуються, по безладности, на тому характері на віки вічні закостеніти. Це людське, і зрозуміле. Одначе рівно людське, і зрозуміле, і досвідом віків усвячене, що „Amt bringt Verstand", себто, що навіть фантаст і химерник устатковується і набирає розуму, коли довший час побуде при владі і торкнеться живої дійсности тої чарівної функції, яку німці зовуть „Menschenregieren". Іронія долі ще й така, що кожний, без вимку кожний уряд, з якого він і не вийшов би революційного блахману, швидко стається урядом консервативним. Консервативним очевидно що-до себе самого і свого тривання: ці-ж люди, ця група людей, що вже свою ціль осягнули, і законсервувати осягнене — ось їх мета. Революція — пречудесна річ, але для інших, не для їх країни. Вона стається артикулом експорту — тай то експорту задля консервації своєї влади: це рахунок, іноді навіть влучний, що тільки узагальненням революції по сусідах вони можуть законсервуватися перед революцією у себе дома. Цей рахунок показався грубою помилкою — на пункті Західньої Европи й Англії. Черга нині зревідувати заграничну політику Радянського Союзу і Радянської України (якщо може вже бути мова про заграничну політику УРСР.), тай — вивести з цього відповідні висновки.

А не будуть вони — тай то ще коли пора! — виведені, то жде Росію нове „смутное время", царська реставрація, чи анархічна керенщина, а Україну — безодня анархії й недолі, воплоченої в усяких Махнах, Зелених та інших отаманах.

В. Левицький.

„Татарські люди".

Вітровий „соціялізм" наростає!

Останні дні позначилися величавим зростом „соціялістичних" партій на Галицькій Землі. Переломовим моментом в житті нашої країни, а одночасно доказом великих „соціялістичних" здвигів треба вважати заснування УПП (Української Партії Праці) з покидьків українського національного табору. Від хвилі, коли крайні соціяльні реакціонери (Будзиновський, безробітні „націоналістичні" шибайголови та пасивні адвокати-доробкевичі відчепилися від зорганізованого українського національного табору, ситуація прояснилася. Одночасно момент зорганізування цеї сорокатії горстки заломаної української інтелігенції в окрему партію свідчить про занепад соціялістичної думки на нашому ґрунті, про повне замішання в різношерстому „соціялістичному" таборі.

Нова партія ледві чи має що спільне зі соціялізмом, хоч *pro foro externo* намагається неясно під нього підсунутися. В дійсности заснування нової партії свідчить про деправацію української політичної думки в деяких гуртках нашої інтелігенції, про її розвал і затрату примітивного розуміння суспільно-політичних явищ.

Зрештою, наші „працьовники" мабуть і не мають на меті створити який-небудь суцільний, льогічно обґрунтований суспільно-політичний світогляд. Коли шукати анальогій в нашій історії, то „Українська Партія Праці" є продовженням тієї передової сторожі чужинних впливів, тієї громади, що її названо громадою „татарських людей". Ще підчас битви над Калкою провідниками диких орд номадів були таки наші люди. Вони то спричинили розгром українсько-княжівських військ, вони весь час протиставилися всім консолідаційним змаганням українських князів, шукаючи привілеїв у чужинців, покорителів землі української. Король Данило мусів зводити довгу і важку боротьбу з „татарськими людьми", щоби — кажучи нинішнім терміном — сконсолідувати український національний табор. Вони стихійно тяготіли до татарщини. Нині вони рвуться до того покрою „соціялізму", що є тільки відміною старої татарщини.

„Татарські люди" витворили свою другу відміну „по тім боці добра і зла", на протилежній стороні. Були це „лядські люди". Спільними силами поборюючи національний авторітет і провід, розвалюючи консолідаційні змагання українського народу, приводячи і підтримуючи чужі сили на українській землі, спричинили вони довгу і важку неволю українського народу, віддали всю Україну польським панам і кровожадним „короленятам".

Коли дивимося на деякі здвиги в нашому житті, то нині історія знову повторюється. Маємо вже здекларованих „татарських людей" і „лядських людей" — хлібоїдів. Одні і другі всі свої сили звертають проти самостійницького, безкомпромісового українського табору, репрезентованого Українським Н.-Д. Обєднанням. Ясно, що успіхи цих двох формально протилежних, а в основі рівнобіжних таборів, успіхи татарщини і лядщини, перетялиб емансипаційні змагання українського народу, довелиб до повного розвалу українське життя, до моральної руїни і затрати.

Боротьба з татарщиною і лядщиною є боротьбою за українську душу, за українську будучину, за визволення української нації.

—о—

„Українська" Партія Праці", не відповідаючи постулятам сучасного українського життя, не може найти ґрунту для себе, не може віднайти себе. Топчеться вона на одному місці, без льогічно побудованої плятформи, без програми, без тактики. Єдине, чим вона розпоряджає, це преса і партійна управа, доповнена — крім відомих вже нашому громадянству чільних громадян — ще двома світочами: Л. Петрушевичем і д-ром Р. Секелою з Перемишля, як членами президії.

В „Раді" з 29. травня намагаються генерали-„працьовники" зловити нитку якоїсь туманної ідеольоґії, яка є мішаниною націоналізму і соціялізму, однак даремне.

„Партійці УПП. — пишуть вони, — її симпатики і прихильники знають очевидно ідеольоґічний профіль партії досконало (бачите, є щось „досконалого" і в наших „працьовників", а саме „ідеольоґічний профіль" партії!) бож УПП. щодо своєї політичної ідеольоґії не є новиною (свята правда, бож татарщина є в нас дуже стара!), а навпаки є відомою цілому нашому краєві, який з долів (*sic!*) покликав її до життя. Новиною є вона тільки як організована партійною реґляментацією одиниця."

Справді, *nihil novi sub soli!* Нова партія є стара, як старою є татарщина. Є вона продовженням нитки, надірваної боротьбою української нації за своє визволення. Нову партію — по думці її „ідеольоґів" — характеризує нахил до уріжнороднення українського політичного життя, бо — мовляв — булоб проявом убогости політичної думки, колиб допустити у нас можливість лише двох-трьох політично-партійних плятформ. „Ідеольоґи" партії праці хотілиб перетворити наше політичне життя в одну феєрію на зразок... Франції (де Рим, а де Крим?).

„Це є одна риса — кажуть вони — яка характеризує момент повстання нової партії. Супроти цього (себ-то по нашому: з огляду на це!) насильне вязання згаданими критиками („ідеольоґічними" союзниками зі спорідненого „Сель-Робу"!) УПП. з УНДО-м щодо ниншої внутрішньої структури і вартости, або майбутньої співпраці — є безкритичне і націховане (!!) злобою. УПП. не хоче мати нічого спільного з УНДО-м. УПП. уникає всякої політичної содомії (хоч нова партія є власне зразком і наймаркантнішим проявом содомії!).

Другою рисою УПП. є — як кажуть її „ідеольоґи" — момент політичности. Політичній ідеї партія підпорядковує все інше, отже головно момент соціяльний.

„Деяким політичним доґматикам не може поміститися в голові, як може партія бути поступова, признаюча і виборююча (?!) соціяльне розкріпощення мас і заразом — національна (вже не „націоналістична" — якою донедавна величала свою ячейку „Рада"?). Вони з рідної старосвітської дзвіниці не бачать, що національности не заперечено навіть (чуєте, навіть не заперечено?) в Союзі Радянських Республик і що якраз там дано змогу виявитися національному життю в його творчих напрямах."

Зайвим було би далі зупинятися над цею пітійською саламахою. Очевидно, національности в Союзі Радянських Республик не заперечено, але заперечено націю, заперечено внутрішній зміст нації, всі її складові частини ідеольоґічного і психольоґічного характеру.

Нова партія зриває з усіми страхіттями капіталізму, з буржуазністю, „реакційним націоналізмом" й іншими головними гріхами своїх нечисленних членів. Як бачимо, то партія „орієнтується" на соціялізм. Виразно стверджується це в її загальній і хаотичній плятформі, в якій у відділі III-тім під назвою: „Суспільно-політичні справи" читаємо:

„Партія стверджує, що мимо (!!) всяких противенств розвиток і поступ суспільного і державного будівництва в світі іде по лінії засад соціялізму, і то так шляхом реформ та їх еволюції, як і шляхом революційної реалізації і дальшої мирної розбудови цих засад".

Нові партійці, не виключаючи їх ватажків, повинні би для орієнтації в „соціялізмі" прочитати щонайменше популярну брошуру Ів. Франка: „Що таке поступ?" Може бути, що тоді зрозумілиб вони суть поступу. Для самостійности політичної думки нової партії маркантними є статті теперішнього голови У. П. П. В. Будзиновського, друковані свого часу в „Українськім Слові", в яких він керманичів Рад. Союзу прозивав останніми дурнями, крайними йолопами, фантастами і т. і. А тепер? Тепер уже „розвиток і поступ суспільного і державного будівництва в світі іде по лінії засад соціялізму... шляхом революційної реалізації". Нема то, як ясність думки і послідовність та самостійність погляду. Але чи „татарські люди" можуть дозволити собі на „люксус" самостійности?

Для пропаґанди переданих тут „засад" нова партія з днем 1. червня перемінює „Раду" на щоденник і з тією метою переноситься до друкарні „Хвилі". Там також примістилися і „лядські люди" — хлібоїди, які в найближчих днях у тій самій друкарні починають випускати під редакцією Михайла Яцкова (був. редактора „Рідного Краю") свій орган „Народна Воля". Татарщина і лядщина все йдуть і розвиваються рівнобіжно..., бо це дві сторони одної і тої самої медалі.

Перед громадськими виборами.

Відозва українсько-католицького Епископату.

Виборча підготовка в повному розгарі. Всі чинники, зацікавлені у висліді громадських виборів, звернули увагу на цей важний акт. Забрав голос у важній для народу хвилі й українсько-католицький Епископат, випускаючи на днях відозву ще з датою 30. квітня ц. р. під написом: „Епископи Галицької Провінції до Священства і Народу".

Зясувавши значіння виборів і виборчі управнення, владики так підкреслюють своє становище і так відзиваються до вірних:

Є обовязком кожного християнина свого виборчого права так ужити, щоб вийшов на добро цілої громади. В совісти віддаючи на когось голос, виборець відповідає за ціле поступовання того, кого вибирає. Хто дасть голос на такого, що кривдить громаду — молодіж до злого веде, агітує проти Церкви або священства, роздає недобрі книжки або яким небудь способом міг би надуживати свого становища як члена громадської ради на шкоду громади або людей, той стається співвиноваником усіх тих гріхів, про які знав або про які міг знати в хвилі, коли на нього віддавав голос. Памятати про цей христ. обовязок є річю тим важнішою в наших часах, коли вороги Церкви втискаються до кожного товариства, до кожного брацтва, щоби всюди сіяти роздор і шкодити народові. Навіть деякі часописи і аґітатори, що удають, що є нашими, виразно йдуть до громадських виборів під кличем боротьби з Церквою і священством. Супроти такої небезпеки мусить наш нарід бути солідарний і так зорганізований, щоби всі самих добрих вибирали. Наперед треба добре порозумітися щодо кандидатів і так приготовити вибори, щоби всі голоси впали на самих добрих і то на найліпших кандидатів. Членами громадської ради повинні стати найліпші, найпобожніші, наймудріші і найповажніші господарі; такі, яким ніхто не міг би нічого закинути і яким безпечно можна би віддати орудування громадським добром і духовним добром громади".

„Чотири крейцарі" упістів.

До відозв, виданих усіми українськими партіями, прибула в останніх днях також спізнена відозва упістичних немовлят з підписом 9-ти осіб, що становлять [illegible] цеї партії з „домінуючим моментом політичности". Виходячи з того становища, упісти дивляться на громадські вибори з висот — міжнародніх відносин.

„Хоч участь у виборах до громадських рад — пишуть вони — не є і не може бути тим твердим, важним і вагітним [illegible] вом у міжнародніх відносинах, яке [illegible] кує могутній відгук у народів світа, — хоч вибори до громадських рад не в силі змінити сучасного нашого національно-політичного положення, а дальше — [illegible] вони не можуть мати й очевидно не мають значіння трибуни на форум міжнародньої опінії (чуєте, „трибуни на форум міжнародньої опінії" — тут є що в рот взяти!) — то, не пересуджуючи нашого становища до соймових виборів — конечність хвилі наказує нам тепер показати при громадських виборах нашому противникові українську народню силу".

Ну, можете уявити собі, яку силу покажуть упісти нашому противникові! Тремтіть, вороги, упісти йдуть! Та що і є ідуть! Аж в чотирьох місцевостях одного [illegible] одиського повіту (Бережанщина) [illegible] чили передвиборчі зібрання. А ще кажуть, що їх цілий край (гл. статтю „Приятелям і противникам", „Рада" з дня [illegible] травня) з долів покликав до життя. Щось ті доли слабо відгукуються на поклики упістів, хоч ініціятори У. П. П. перед заснуванням своєї „лавочки" обїхали аж 30 (трицять) повітів, хоч в конституючих зборах „нової" партії брали участь делегати аж з 18 повітів, а інші делегати прислали письменні заяви.

Пізно, дуже пізно зголосили свій вихід до виборчої акції упісти, але краще пізно, як ніколи. Аж тепер, відколи наймогутніша з партій сказала своє важне слово, а усяка виборча акція піде повним ходом, а успіх громадських виборів буде запевнений.

Гіркі жалі і нервова рухливість поляків.

„Малопольські" поляки початково досить байдужо ставилися до розписання громадських виборів. Польська реакція весь час надіялася, що їх пепесівські побратими, маючи ласку у нинішніх польських державців, спричинять відкладання виборів і що все лишиться по старому. Пепесівці під покришкою мнимої боротьби за демократичну виборчу ординацію до громадських рад уратують польський „стан посідання", а потім вже [illegible] можна зробити для польськости „Малопольскі Всходнєй". Рахунок був ясний і простий. У Варшаву їздила пепесівська депутація, жируюча себе дефензором „людности" Малопольскі Всходнєй" і уперто стирливо домагалася відкладання виборів

...саних виборів. Але в останній хвилі прийшло гірке розчарування. Віцеміністр внутр. справ Ярошинський при нагоді побуту у Львові заявив, що **всякі поголоски про наміри уряду відкликати розписані вибори або відсунути їх речинець — не відповідають правді.** Правда, ППС протестувала проти розписання виборів, однак цей протест не може вплинути на зміну становища уряду.

Почувши таке тверде слово, заведені в своїх надіях пепесівці гірко нарікають на всіх і вся, хто не хотів піти під їх команду і розбиватися за вдержанням польського „стану посідання". В своїй безсоромности вони відважуються навіть нам робити закиди.

„Також серед українців — пишуть вони, — які вдають, що є виключно демократами, націоналістична точка погляду вповні опанувала навіть найрадикальніші уми. Погоджуємося з тим, що народні маси зіпхнуто до третьої чи четвертої курії, в якій тільки шляхом понижуючих компромісів можуть здобути нуждене представництво, що не матиме ніякого впливу на самоврядну господарку.

Так нас тепер „гачать" „малопольські" пепесівці, коли їх заходи для збереження польсько-комісарського „стану посідання" скінчилися нічим. А вони ще й закидають нам „націоналістичну точку погляду", хоч цей первородний гріх ваготить над ними від хвилі їх народження. Бож хіба не задля здобуття демократичної виборчої ординації для громад, тільки для утвердження „націоналістичної точки погляду" вони розвели акцію за відкликанням виборів. Таж пепесівці весь час були явною або скритою правительственною партією і могли давно зробити натиск у справі ухвалення дійсно демократичних самоврядних законів. Але як довго не було загрози для польсько-комісарського „стану посідання" — вони мовчали, аж почали репетувати тоді, коли настала можливість для українського населення на рідній землі здобути хоч невеличкий голос й обмежений вплив. Правда, в останніх часах пепесівці ввійшли були в порозуміння з польськими і то виключно тільки польськими партіями в справі самоврядних законів, однак єдиною журбою **всього** польського табору було **забезпечити польськість на українських землях.** А тепер зворушливо пепесівці проливають крокодилячі сльози, що українські народні маси зіпхнуто до третьої чи четвертої курії. Так кепсько ще не є, а зрештою волімо бути в третій чи четвертій курії, як лишити вільну руку польським і хлібоїдським комісарам по наших громадах.

Рахуючись з невідкличною постановою перевести громадські вибори, польський табор починає проявляти нервову рухливість. Очевидно, на перший плян виступає тут польська реакція, обєднана в „Комітеті оброни народовей і господарчей Малопольскі всходней" В статті „**За польськість нашої землі**" вчорашнє „**Слово Польске**" пише:

„Польський елемент на просторі „Малопольскі всходней" небавом буде покликаний до зложення іспиту зрілости зі свого зрозуміння громадянських обовязків, з патріотизму і з почуття національної солідарности. Иде про незмірно важну річ, про річ, яка в своїх наслідках може мати **першорядне значіння** для вдержання польськости на тій, від століть польській землі. Иде про те, щоби легкодушно не змарнувати заповіту святої жертвенної крови, якою герої боротьби з 1918, 1919 і 1920 припечатали польськість цеї землі. Иде про те, щоби поляки в управах міст, містечок і сіл цеї дільниці не найшлися в такій зникаючій меншости, що не зможуть почувати себе господарями на власній землі, але будуть змушені слухати диктату елементів чужих, часто ворожо настроєних до польської державности".

Кепсько мусить бути з польськістю цеї „польської землі", коли аж на такий високий тон здіймаються розпучливі голоси польської реакції. Сх. Галичина є „від віків польська", цілі століття панували тут поляки, для штучного збереження польськости приноровлено при виборах навіть куріяльну виборчу ординацію, що управилеє польську меншість, а всеж таки навіть куріяльна система

„представляє велику небезпеку змайоризування польського елементу в містах і містечках жидами, а по селах українськими сепаратистами".

Тому лунають поклики до спільного обєднання польського елементу, до скупчення всіх польських сил під прапором „Комітету оброни народовей і ґосподарчей Малопольскі всходней", бо

„лише тим способом вратуємо при виборах те, що ще вдасться вратувати".

Крайно розпучливий крик польської реакції не повинен заколисувати нас до сну. Ми не повинні думати, що все складається для нас якнайкраще. Нам треба тямити, що польський елемент є упривілеєний вже самою виборчою ординацією, що за ним стоїть вся державна і дотеперішня комісарська адміністрація в самоврядуваннях. Наша побіда в громадських виборах залежить від нашої солідарности й активности.

„Ясна ситуація".

Перед кількома днями *„Slowo Polskie"* подало розмову свого представника з віцеміністром Ярошинським, жаліючи, що навіть істнуюча куріяльна виборча ординація може змайоризувати польський елемент „через жидівську більшість в містах, а сепаратистично-українську по селах". Віцемін. Ярошинський відповів, що уряд узяв це на увагу, але не може нічого в тому напрямку зробити, бо

„уряд не має наміру створювати в Сх. Галичині штучної більшости. Зрештою, і тепер більшість правительственних комісарів на селі — то українці".

Представник канібалістичного органу зазначив, що комісарів можна добирати, а раду виберуть ворожі державі партії. На те віцем. Ярошинський мав ніби то безрадно розвести руками.

Дивною виглядає ця журба польської реакції. Таж польська реакція від кількох літ розголошує, що „почціви людек рускі" розпинається за польськими державцями, що хвалить собі благодатний польський режім, що „протидержавне" УНДО давно втратило всякий вплив на маси, аж тут раптом такий нервовий „юдейський страх" і певність, що по селах польський елемент буде змайоризований „сепаратистично-українською більшістю". Справді дивогляд!

А зрештою, і віцемін. Ярошинський непотрібно своїми руками демонстрував безрадність. Таж уряд і його громадянська еманація („Зайонзек направи жечипосполітей") всіми силами і засобами плодить „льояльних" українців. В останніх днях для скарбових хлібоїдів зпід прапору Даниловича і Стоцлюка [illegible] у Варшаві **100 (сто) тисяч виборчих відозв.** Отже даремно журиться канібалістична мафія, немов то урядові чинники не дбають про гідних наслідників дотеперішних правительственних комісарів. Уряд не лише може добирати комісарів, але також не забуває про свій обовязок добирати й радних, щоби тільки зберегти польськість „Малопольскі всходней". Під цим оглядом для нас ситуація віддавна „ясна".

Треба бути готовим до війни.

Промови амбасадора Злучених Держав і президента Куліджа.

Париж, 31. травня 1927.

Вчора з нагоди американського свята Декорейшен Дей (день прикрашування могил) американський амбасадор Герік виголосив на цвинтарі американських вояків у Сіресн у присутности французьких властей промову. Навязуючи до добровільної посвяти американських жовнірів для справи свободи і щастя людства, амбасадор осудив гостро большевизм, як „недугу народів", що загрожує знищенням успіхів побіди, так дорого заплаченої союзниками. Дальше амбасадор гостро атакував більшовицький уряд і його пропаганду та виразно означив ріжницю між Росією, якої помочі підчас війни Америка не забуде ніколи, і теперішнім урядом СРСР. Це, що тепер діється в СРСР, то найсумніший в історії світа примір морального розгрому. Обовязком усіх народів є злучитися проти смертельної большевицької змії. Америка **рішена відмовити керманичам СРСР засобів і нагоди затроювати світ. „Ми рішені з такою силою боронити нашу країну перед більшовизмом, з якою наші предки боролися проти тиранії".** — Враження тої промови було тим більше, що її текст — як кажуть — був закомунікований през. Куліджеві і він його одобрив. Промова амб. Геріка є доказом, що обі англьо-саксонські великі держави готові спільно звернутися проти СРСР.

Льондон, 31. травня 1927.

З Ню Иорку подають, що президент Злучених Держав Кулідж на святі вшанування памяти поляглих у світовій війні виголосив промову, в якій м. і. сказав, що Злучені Держави хочуть удержувати приязні взаємини з іншими народами на основі порозуміння і доброї волі. **Все таки треба бути приготованим до війни.** Хто не буде приготований, міг би легко статися предметом наступів і вкінці знищення. Найважнішим завданням політики Злучених Держав буде вдержати мир і порядок у краю. Внутрішній порядок важніший, ніж справа закордонної політики. Колиб наша країна — говорив Кулідж — мала бути ареною діяльности людей, що злочинами і насильствами борються проти істнуючого порядку, тоді **ми мусіли би у власному інтересі змінити конституцію, щоб обмежити надуживання особистої свободи.**

Останній уступ промови Куліджа є в звязи з фактом, що в анґл. Білій Книзі будуть також подані факти, які торкаються американських комуністів.

Ультімат Анґлії до Єгипту.

Льондон, 31. травня 1927.

Джорж Льойд, високий британський комісар при египетськім уряді, вручив египетському премієрові Сарват баші ноту британського уряду. Нота домагається, щоби: 1) британський сірдар (ген. інспектор египетських військ) одержав право фактично кермувати египетським військом, що досі належало до египетського мін. війни; 2) щоби сірдар був одиноким звязковим між королем Фуадом і армією. Невиконання тих домагань увільнить Анґлію від визнання Єгипету незалежною державою, що було признано в 1922. р.

Для піддержання ультімату вислано три воєнні кораблі. Англійська нота дала причину до сильної протианглійської пропаґанди в Єгипті.

Відень, 31. травня 1927.

„Н. Фр. Пр." подає з Льондону, що египетський през. міністрів повідомив парлямент про анґл. ноту. Коли парлямент не згодиться на англійські домагання, то буде мабуть розвязаний. Побоюються, що на випадок розвязання законодатної палати прийде до ексцесів проти чужинців.

Італія обійме протекторат над Єгиптом?

Відень, 31. травня 1927.

„Н. Фр. Пр." подає за „Уестминстер Ґезет", начеб Італія дала Анґлії до зрозуміння, що коли Англія не чується довволі сильною, аби вдержати порядок в Єгипті й оборонити чужинців, то Італія була би готова обняти протекторат над Єгиптом.

Велике досягнення.

Тріюмф Ліндберґа.

Вся преса світу розписується широко про перелет Ліндберга без перерви з Америки до Европи. Описи і знимки з його бравурного лету можна нині оглядати у всіх ілюстрованих журналах цілої земської кулі. Його славу розносять телеґрами, радіо й кіно всюди там, де ці здобутки людства мають якенебудь приноровлення. Словом — про тріюмф Ліндберґа говорить нині цілий культурний світ, він нині справді найпопулярніша особа на земській кулі.

Мірилом його популярности з одного й захоплення публики його летом з другого боку є ентузіястичне повитання Ліндберґа в тих містах, де він зявився після своєї вдатної подорожі. Ось найновіші часописи повідомляють, що Ліндберґ прилетів з Брюселі до Льондону. Як тільки колеса літака торкнулися землі, товпа перервала кордон і кинулася до апарату. Ліндберґ знову піднісся в повітря і кружляв якийсь час над летунським парком, а вкінці осів серед стотисячної, одушевленої товпи. Перший привитав Ліндберга Гавгтен, амбасадор Злучених Держав у Льондоні. Він представив Ліндберга міністрові летунства, шефові військового летунства й іншим визначним людям англ. летунських кругів. Всі ґратулювали Ліндберґові. Дня 31. травня приняв Ліндберга на авдієнції англ. король Юрій у палаті Бекінґем. А все те відбувалося під безнастанні одушевлені оклики розентузіязмованої товпи, що як у Парижі, так і в Льондоні тиснулася до апарату Ліндберга так, що богато людей потерпіло при тому рани й потовчення, а сам літак ушкоджено вже вдруге.

В *„Matin-i"* з 30. ц. м. подав Ліндберґ такі дані про свою дотеперішню діяльність в характері летуна: За час останніх 5 років відбув він 7119 летів, що тревали разом 1823 годин 40 минут. Отже його перелет через Атлянтійський океан, що тревав 33 години, є лише дрібною, хоч і найважнішою частиною його діяльности і його подвигів як летуна. Загалом перевіз він досі своїм літаком 5951 пасажирів і, як запевнює, нікому з них, як і йому самому, не впав досі при тому й волос з голови. Вкінці Ліндберґ запевнив, що він завсіди приготовляється до найменшого лету дуже совісно і скрупулятно.

Про досягнення Ліндберга нічого й г… горити. Вже те, що він перший перелетів Атлянтійський океан, означає переворот у летунстві. За цим першим перелетом підуть очевидно дальші, що принесуть нові досягнення, нові удосконалення в техніці літання. А все те означає небувалий зріст і поступ техніки, нові можливости, про які нашим дідам навіть не снилося.

Сам Ліндберґ вертає тим самим воздушним шляхом до Америки вже в цей четвер.

Стан облоги в Бесарабії.

Букарешт, 31. травня 1927.

Румунський уряд оголосив загострений стан облоги в 20-км. прикордонній смузі в Бесарабії. Загострення це є наслідком концентрації радянських військ здовж румунського кордону.

Димісія румунського уряду.

Відень, 31. травня 1927.

З Букарешту повідомляють, що в президії ліберальної партії Братіяну здавав звіт із своєї авдієнції у короля і повідомив, що бажанням короля є, щоб утворилася велика коаліція партій та щоби покликано до влади коаліційний уряд. Димісія кабінету Авереску вже постановлена. Не є ще певне, чи Братіяну одержить місію утворити новий кабінет.

Комісія знавців національних справ.

Варшава, 31. травня 1927.

Комісія знавців для національних справ зачне дня 7. червня нову серію своїх нарад.

Віцевий рух.

Акція в Рогатинщині.

Дня 22 травня ц. р. заходом повітового виборчого комітету відбулися в Рогатині довірочні збори сільських виборчих комітетів, на які вислали делегатів 23 громади в числі около 100 людей. На ній реферував про наше сучасне положення та важність для нас теперішних виборів о. Теліщук Денис, а вичерпаючі пояснення виборчого закону подав д-р. Гладкий. Дня 15 травня 1927 р. відбулося віче в Бурштині і віче в селі [illegible], на якому реферували члени повітового виборчого комітету о. Теліщук Денис про політичне положення і д-р. Кужик Степан, який подав основні пояснення виборчої реформи.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

НОВИНКИ.

— Розвязання Т-ва св. Ап. Павла. На руки о. В. Садовського, бувшого голови Т-ва св. Ап. Павла у Львові, прийшло з дирекції поліції під датою 19. IV. ц. р. письмо, в якому повідомляється, що міністерство внутрішніх справ у Варшаві не взяло під увагу рекурсу Т-ва проти його розвязання воєвідським урядом у Львові. Причиною остаточного розвязання Т-ва — меморіял до Ліги Націй, зладжений його управою, в якому представлено переслідування українського духовенства польськими державними органами. Від децизії міністерства в цій справі нема вже дальшого відклику.

— Зголошуйтеся до реєстрації! Пригадується, що 2. ц. м. минає речинець, до якого повинні зголоситися до реєстрації у своїх дільничевих міських комісаріятах усі ті мущини й жінки, замешкалі у Львові, що родилися в 1906 р. і власне. Ця реєстрація переводиться з метою устійнення виборчих управнень до міської ради у Львові. При зголошенні треба предложити такі особисті документи: 1) метрику уродження, 2) докторський диплом або інший шкільний документ, 3) посвідку з дирекції поліції у Львові що дотична особа живе від такого й такого часу у Львові. Повний текст оголошення львівського магістрату в цій справі подали ми в „Ділі" ч. 116.

— Іспит зрілости в дівочій гімназії „Рідної Школи" в Станиславові. В днях 27. і 28. травня 1927 відбувся перший іспит зрілости в дівочій гімназії „Рідної Школи" в Станиславові під проводом п. Володимира Труша, директора І. держ. гімназії в Станиславові. До іспиту допущено всі учениці VIII. кл. (18): 1 відступила з причини недуги, 17 зложило іспит зрілости, а саме: Барановська Марта Володимира, Біликевич Ірина, Білобрам Любов, Вишнчук Ярослава, Волосенко Ірина, Волощук Ольга, Гнатів Ольга, Дутка Ольга Лідія, Кисілевська Марта, Люстіг Наталія, Люстіг Ольга Ельвіра, Макогон Дарія, Маркевич Ірина, Павлюх Ольга Ярослава, Селянська Святослава Олександра, Фаерштайн Роза, Харук Софія. Іспитові прислухувався делегат Головної Управи УПТ п. Іларій Чапельський, голова „Рідної Школи". В склад іспитової комісії входили: п. Никифор Даниш, директор гімназії і містопредсідник комісії, а дальше виключно професори заведення, тому що гімназія має право прилюдности без застережень.

— Наш балет у Канаді. Хтось із канадійських земляків прислав нам число вінніпетського „*Free Press Evening Bulletin*", де находимо статейку п. з. „Гарні продукції українських танцюристів". У місцевім амфітеатрі виступив Василь Авраменко із своєю школою 275 учнів. У часописі читаємо таке: „Глядимо з недовірям на незвичайну виставу, згадавши, що д-ій Авраменко почав свою школу у Вінніпегу щойно 3 місяці тому. Балетні танці — невідомі для пересічного канадійця... Всі артисти вбрані в ясних, святочних костюмах своєї національности. Дати повний опис усієї вистави майже неможливо. Танцюристи, бючи себе руками по боках, скачуть легенькими стрибами. Як каже їх провідник, вони мають передавати „вітер, що йде хвилею крізь степові трави, а не завмерлі пози російського балету". Канадійським американцям найбільше подобались гагілки, подільські танці, журавель, метелиця та аркан. Преса висловлюється із захватом про весь вечір.

— Після нападу на приют СС. Серцанок. На припоручення слідчого судді поліційні функціонарі ствердили на основі заяви управительки приюту СС. Серцанок у Львові, що там ніколи не було Промісінової, яка втекла з дому своїх батьків, щоб перейти на христіянську віру. Проти жидів, які вдерлися поза браму приюту, ведеться слідство в напрямі публичного насильства.

— Львівські злодії при роботі. Невислідженні злодії вломилися до крамниці бляшаних товарів Чиша, заступника фірми „Лодзянин" при вул. Казимирівській ч. 5. Злодії дали замкнути себе в камениці, опісля вибили в пивниці великий отвір, вигнули дошки з долівки і так дісталися до крамниці. Вкрали ріжних матерій вартости 5.000 зол. — Не вдався влом при вул. св. Софії 32, де злодії вкрали з мешкання Шварцвальда богато біля й одягів. Їх сполошено і вони втекли, полишаючи добичу. — Також не вдався влом при вул. Длугоша 9., де один із злодіїв полишив навіть свою попелясту куртку й мешти. — Четвертий влом виконано при вул. Ожешкової 7. до крамниці Степана Гранківського. Злодії вкрали богато товару і втекли без сліду.

— Світова хроніка. Польські державні власти здержали почтовий дебіт до Польщі для „Арбайтер Цайтунг", соціялістичного віденського органу. — В начальній команді червоної армії зайшли в останніх часах зміни. Теперішнім командантам червоної армії Ворошилові й Уншліхтові, як не фаховцям, додано Каменєва. Каменєва вважають одним із найздібніших стратегів СРСР. Він відзначився вже підчас світової війни. Начальником адміністрації червоної армії має стати Славін. — Комісар військових справ Ворошилов підчас дефіляди чорноморської воєнної фльоти в Севастополі у промові до моряків сказав, що чорноморська воєнна фльота має в будучині сповнити велике завдання. Фльоті цій поручено спеціяльну охорону СРСР на півдні. Воєнна і революційна рада СРСР, ухвалила підвищити платні вищих офіцерів червоної армії і здержати звільнення зі служби тисячі офіцерів. Одначе вість, начеб заносилося на повну мобілізацію червоної армії, є поки що неправдиві. — З Варшави повідомляють, що в місяці травні виїхало через польську стоцію до Палестини 136 емігрантів. — Наслідком величезної повені по обох берегах Волги місто Астрахань відтяте від світа. Всі греблі на Волзі перервані. Нафтовий порт зовсім знищений. Всі надбережні села залиті водою. Рятункову акцію ведуть відділи моряків. — З ужгородських газет довідуємося, що дня 22. травня ц. р. в год. ¾ 12 вночі був землетрус у Мараморошині. Землетрус зауважено в селах Сокирниця, Данилова й ін. На щастя, більших шкід не було. — Мадярський міністр справедливости Пешти заповів внесення в парляменті законопроєкту, на основі якого на Мадярщині буде введений *numerus clausus* для кандидатів адвокатури. — Белградський конгрес відбудеться ц. р. в літі.

— З кіна. В кіні „Лев": Як стати примадонною — комедія і Смертельний лет — драма; в кіні „Палас": Пригода в нічному експресі; в кіні „Коперник": 1) Родина сангвініків, 2) Право першого чоловіка — подвійна програма.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати на адресу: Львів, Підвалє 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Дописи.

Долина. (*Занепад українського життя*). Настали в нашому місті сумні часи. Там, де колись хрустальним потічком плила праця, настали часи отупіння, заскорузлости. Всяка праця впала, лише денеде блимають проміньчики її, піддержувані ідейними одиницями. Дійшло до того, що деякі одиниці, які передтим щиро трудилися на народній ниві, покинули наші ослаблені ряди й пішли на службу до чужих. Своє, українське, їх не інтересує. Вистави, вечерниці, своя „Українська Бесіда" — їм не подобається. Вони горнуться до польського, бож це оригінальне, аристократичне, панське. От колишня робітниця, що стояла в рядах українських борців, вступила в члени місцевого польського музичного товариства і замість серед української громади в Долині творити подібні гуртки, (бо спромога є) виступила на польській сцені, де з великою чутливістю співала „Гдибим раннем слонкем била..." Замість працювати по українських товариствах як „Українська Бесіда", „Рідна Школа", „Просвіта" й „Союз Українок", ідеться до польського касина й там проводиться цілі години. І щож є наслідком того? Т-во „Сокіл", що з таким розмахом закладалося, впало, бо не стало провідників, що тепер прикрашують собою польські вязниці. А наші Соколи тиняються нині по польських соціялістичних товариствах і звільна, поволі братаються там, бо їх там в такому дусі виховують. При тому, розуміється, помагають „даниловичівці", розпоряджаючись на власну руку спільним добром. Страх огортає кожну нашу тямучу людину. Що то буде далі? Пора всім завернути з хибної дороги! А то осудить і проклене нас історія!

З концертової салі.

Концерт Сальомеї Крушельницької в Парижі.

Дня 25. травня ц. р. виступила наша знаменита артистка п-і Сальомея Крушельницька зі своїм одиноким концертом у великій концертовій салі в „*Maison Gaveau*" в Парижі. У програму ввійшли: „*Air*" *Bassani*, „*Air*" *Pasquini*, „*Douce Vision*" *Strauss*, „*Chant de Weyla*" і „*Chant des Elfes*" *Wolf*, „*La femme du soldat*" *Rachmaninow*, „*Berceuse*" *Gretchaninow*, „*Chanson indoue*" *Rimsky-Korsakow*, „*Mon Etoile*" і „*Hopak*" *Moussorgsky*, „*Melodie hébraïque*" *Ravel*, „*Les Bergères*" *Pizzetti*, „*La vocation de Saint-Antoine*" *Rocca*, „*Sherzo*" *Castelnuovo* (в якого руках був фортепяновий достріій) „*Jota*" *M. De Falla* та як закінчення „*Chants Populaires Ukrainiens*".

Появу нашої славної співачки (мило вражає вишукано-елегантна тоалєта пані Крушельницької) витає надзвичайно добірна француско-італійська публика бурею оплесків. Концерт був одним великим тріюмфом української артистки. Безмежні брава по кожнім виступі, ентузіязм, з яким принято українські пісні та численні вискази: „Ви, українці, можете бути горді з Вашої пісні та Вашої артистки" — чи не найкраща мелодія, яку українець може почути в метрополії европейської культури.

Це був, так сказати, наш великий „український день" у Парижі. Пані Сальомея Крушельницька в найближчих днях виїздить на свій концерт до Льондону, а опісля дасть ряд концертів в Італії.

Юрій Студинський.

Бетовенівський концерт Жидівського Муз. Т-ва.

Доволі рухливе давнішими роками Жидівське Музичне Т-во від довшого часу не виказує ніякої діяльности. А шкода велика, бо головно його диригентові д-ру Н. Гермелінові мали ми до завдячення виведення богатьох цінних творів симфонічної літератури. У недавнім його симфонічнім концерті для вшанування 100-літних роковин смерти Л. Бетовена треба брати радше за акт куртуазії (від якої не може усуватися ніяка культурна нація, тимбільше Жидівське Музичне Т-во, маючи за собою кількалітню таку гарну традицію) ніж за ознаку поновного оживлення діяльности згаданого товариства. В програму концерту ввійшли крім рідко виконуваної увертюри „Король Стефан" фортепяновий концерт *c-moll* і сема симфонія — *A-dur*. Завдяки співучасти пяніста Леопольда Мінцера, який був виконавцем згаданого концерту, ця точка висунулася на перше місце і була під кожним оглядом знаменито виведена. Всі прикмети цього першорядного пяніста, про які я писав у минулому році з нагоди його власного концерту, знайшли якнайкращий вираз у виконанні *c-moll* концерту Бетовена. Незвичайний темперамент, прецизність та пружність ритміки, глибокий та мягкий тон, спосібний до найбогатших модуляційних відтінків, а все те піддержане знаменитою в кожнім напрямку технікою—все і всюди було на услугах такої знаменної для цього пяніста, головної прикмети внутрішнього передумання й пережиття форми і змісту твору. На окрему згадку заслугує незвичайно ефектовно уложена пяністом каденція в останній части концерту, яка, не зважаючи на більш модерне заложення технічної фактури, не нарушила в нічім високостилевого виконання концерту як цілости, яке викликало в численно зібраної авдиторії справді сильне та глибоке враження. Орхестра держалася на загал добре, а диригент пильно слідкував за кожним проявом індивідуальної інтерпретації соліста. Доволі гарне враження — хоч не без певних застережень — викликало після того виконання семої симфонії, що її Вагнер схарактеризував як „апотеозу танцю". Інтерпретація цеї повної життевої радости музики, яка особливе в останній части переливається якоюсь просто бакхічною течією, була в основі влучно віддана. Не згодився би я одначе на дещо розволіклі темпа, як прим. у тріо скерца, яке хоч означене як „*assai meno presto*", не повинно тратити характеру скерца. Також в останній части, особливо при кінці, виразистість архітектонічних ліній затерли дещо надто яркі й тяжкі побічні голоси. Одначе тут треба рахуватися нераз з труднощами чисто технічної сторони спроможности орхестри, яка чомусь то не в силі — особливо в дутих інструментах — видобути правдивого пяна, а через розстроєння особливо флєтів надає орхестрі часть немилого, а то й прикро разячого тембру (також і в оперових виставах). Беручи під увагу важкі умовини проб до кожного симфонічного концерту, треба поставитися з правдивим признанням для диригента д-ра Н. Гермеліна та висловити побажання, щоб така корисна й видатна його діяльність на полі відтворчої симфонічної музики у Львові могла бути на будуче інтенсивніша, як в останнім сезоні.

В. Барвінський.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру.

Белзецьі

1./VI. „Запорожець за Дунаєм".
2./VI. „Ой не ходи Грицю".
3./VI. „Вій".

Театр закінчив турне по Любельщині і вертає на Галичину з новим репертуаром, а також з побільшеним складом.

Президія Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові зложив з нагоди іменин свойого голови, Вп. д-ра К. Студинського сто (100) зол. на Український фонд воєнних вдовиць і сиріт. За цю жертву щиро дякує *Управа*. 2265

II. Зїзд природників і лікарів. Пригадуємо, що Зїзд відбудеться в днях 5. і 6. червня. Отворення Зїзду 5. червня в год. 9. рано в салі „Бесіди" (Народний Дім Рутовського 22.) На Зїзд зголошено 35 рефератів з ріжних областей медичних і природничих наук. Крім лікарів і природників з території Польщі прибудуть делегати Спілки українських лікарів в ЧСР, а крім того сподіваємося гостити делегатів з Великої України, як також деяких учасників всеславянського Зїзду лікарів у Варшаві. До Зїзду буде уладжена виставка природописного музею Наукового Товариства ім. Шевченка, а також виставка українських медичних видань з Великої України. В суботу дня 4. VI. о год. 8. вечером товариські сходини учасників конгресу в ресторані Людвіґа при вул. Красіцьких. — *Комітет*.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.